

عقل برای هدایت انسان کافی نیست/ اتمام حجت برای انسان؛ علت بعثت انبیاء

عقل و فطرت در عین حال که برای هدایت لازم هستند اما کافی نیستند؛ چون خود عقل می‌فهمد که نمی‌فهمد. اجمالا عقل می‌داند که انسان نابود نمی‌شود اما کجا می‌رود، بهشت چیست، جهنم چیست، انسان چگونه محاسبه می‌شود را نمی‌داند.

عقل و فطرت در عین حال که برای هدایت لازم هستند اما کافی نیستند؛ چون خود عقل می‌فهمد که نمی‌فهمد. اجمالا عقل می‌داند که انسان نابود نمی‌شود اما کجا می‌رود، بهشت چیست، جهنم چیست، انسان چگونه محاسبه می‌شود را نمی‌داند. به گزارش خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)، آیت‌الله العظمی جواد آملی سه‌شنبه، 8 بهمن ماه، در تفسیر آیات 55 تا 66 سوره مبارکه یاسین بیان کرد: خداوند در آیات 55 تا 58 نعمت‌های بهشتیان را برشمرد که یکی از این نعمت‌ها و کامل‌ترین نعمت سلامی است که خداوند به بهشتیان می‌دهد «سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ». سلام‌های الهی نسبت به تفاوت مخاطب یا مستفیض‌ها متفاوت است برخی از سلام‌ها سلام‌های جهانی است نظیر آن سلامی که خداوند به نوح مقرر فرمود. که ظاهراً این گونه سلام در قرآن فقط برای حضرت نوح در تعبیر «سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ، صافات 79» بیان شده است. این تعبیر در قرآن مخصوص حضرت نوح است برای اینکه او 950 سال تلاش و کوشش کرد و رنج فراوان تحمل کرد و آن رنج فراوان باعث کسب این گنج بی‌شمار شد.

خداوند به چه کسانی در قرآن سلام کرده است؟

وی ادامه داد: در مورد دیگر پیامبران همانند سلام به حضرت نوح در قرآن وجود ندارد. در مورد ایشان فرمود: «سَلَامٌ عَلَى إِبْرَاهِيمَ، صافات/109»، «سَلَامٌ عَلَى مُوسَى وَ هَارُونَ، صافات/120»، «وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ، صافات/181» و مانند آن. و به طور عموم نیز موسی کلیم در قرآن فرمود «وَالسَّلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى». در مورد بهشت هم در قرآن آمده است که «وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ، رعد 23 و 24» و در این آیات سوره یاسین هم خداوند سلام رحمانی و مخصوصش را به بهشتیان عطا می‌کند.

آیت‌الله العظمی جواد آملی: در مورد جهنمیان می‌فرماید شما خودتان را جدا کنید تا در بین شما از انبیاء، صالحین، مومنین، شهدا نباشد؛ چرا که شما از فیض آنها محرومید. «وَأَمَّا تَرَأَوْنَ الْيَوْمَ أُولَئِكَ الْمُجْرِمُونَ» بعد در مقام احتجاج از شما عهد گرفتیم که مطیع شیطان نباشید و خصوصیات شیطان را برای شما روشن کردیم و گفتیم که شیطان برای شما «عدو مبین» و دشمن آشکار است و راه مستقیم را نیز توسط پیامبران و عقل به شما نشان دادیم. تا حجتی برای بهانه‌گیری نداشته باشید و نگویید که ما از وضع آخرت بی‌خبر بودیم و چرا انبیاء را برای ما نفرستادید.

این مفسر قرآن کریم تصریح کرد: خداوند در آیه 165 سوره نساء می‌فرماید: «رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ؛ پیامبرانی که مردم را به پاداش الهی بشارت دادند و از کیفر او بیم دادند، خداوند آنان را برای اتمام حجت گسیل داشت تا پس از رسالت پیامبران برای مردم در برابر خدا حجتی نباشد که ما حقیقت را درنیافتیم» معنای این آیه در حقیقت این است که اگر انبیاء را نمی‌فرستادیم حجت مردم بر خدا برای عدم اطلاع از آخرت و قیامت تمام بود اما زمانی که انبیاء را برای مردم فرستادیم دیگر حجتی ندارند و حجت و استدلال آنها تمام است.

عقل برای هدایت انسان کافی نیست

وی بیان کرد: این آیه نشان دهنده این است که عقل و فطرت و این گونه از موارد درونی برای هدایت در عین حال که لازم است کافی نیست چون خود عقل می‌فهمد که نمی‌فهمد. عقل می‌فهمد از خطوط کلی آگاه است اما از بسیاری از جزئیات آن آگاه نیست. عقل می‌فهمد که بشر با کل جهان در ارتباط است. گذشته انسان و آینده انسان برای عقل روشن نیست. اجمالا عقل می‌داند که انسان نابود نمی‌شود اما کجا می‌رود، بهشت چیست، جهنم چیست، انسان چگونه محاسبه می‌شود را نمی‌داند. بنابراین خداوند انبیاء را نازل کرد که بشر در مقابلش در روز قیامت و محاسبه حجت نداشته باشد. حالا اگر انسانی در جایی دور دست حضور داشت که به هر دلیل حجت به او نرسیده باشد به اندازه همان عقلش مسئول است.

این مرجع تقلید اظهار کرد: بر این اساس چون تبهکاران بعد از توبیخ خداوند مبنی بر اینکه با وجود هشدار که توسط انبیاء به شما نسبت به عدم اطاعت شیطان رسید تعداد بسیاری از شما گمراه شدید «وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ؛ و به راستی شیطان گروه انبوهی از شما آدمیان را به گمراهی کشانید، پس چرا خردورزی نمی‌کردید و در نمی‌یافتید؟» پس جهنم را برای شما آماده کرده‌ام «هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ؛ دوزخ را در برابرشان حاضر می‌سازیم و می‌گوییم: این است آن دوزخی که همواره بدان تهدید می‌شدید» این همان چیزی است که توسط حجت‌های الهی به شما هشدار داده بودیم.

خود انسان مواد جهنم است

این مرجع تقلید عنوان کرد: مواد جهنم سه چیز است و این را قرآن کریم و وجود مبارک امام سجاد (ع) در صحیفه سجادیه ترسیم کرده است که خود انسان مواد جهنم است. در سوخت و سوز سه کار است که در کوره‌ها انجام می‌شود اول مواد اولیه را برای آتش می‌ریزند. بعد ماده انفجاری یا همون «وقود النار» است برای شعله ور شدن کوره آن را در کوره می‌ریزند و بعد حالا موادی که قرار است ذوب شود که ممکن است فولاد یا آهن باشد را داخل آن می‌گذارند.

هیزم جهنم ظالمان هستند

وی ادامه داد: در قرآن دارد که هیزم جهنم ظالمان اند «وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا، جن 15» آنچه باعث اشتعال این آتش است سران کفرند «وَأُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ كَذَّابِ آلِ فِرْعَوْنَ، آل عمران، 11» این سران کفر باعث شعله‌ور شدن این آتش می‌شود بعد افراد تبه‌کار دیگری را که تابع آنها بودند می‌آورند و این وضعیت جهنم در روز قیامت خواهد بود. بنابراین جهنم فقط منقول نیست برای اینکه این عناصر سه‌گانه را می‌ریزند در کوره که همه با هم ملاقات کنند. لذا اینجا جهنم غیر منقول است که در آن هر کسی داخلش می‌شود «كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعْنَتْ أُخْتَهَا حَتَّىٰ إِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا هَرَّاهُ غُرُوهً إِلَىٰ جَنبِهَا وَارَدُوهَا لَعْنَتْهَا» مسلکان خود را لعنت کنند».

آیت‌الله جوادی بیان کرد: در صحنه قیامت که سوال و جواب می‌شود نیازی به شاهد بیرونی نیست چرا که متن عمل حاضر است اما بحث‌های قیامت حیرت آور است. یکی از این مسائلی که بسیار پیچیده است و ما از آن رد شدیم آیه 36 سوره مبارکه اسرا است «وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عِنْدَهُ مُسْتَوْثًا؛ و از باورها، رفتارها و گفتارهایی که بدانها علم نداری پیروی مکن، زیرا گوش و چشم و دل، از همه اینها سؤال می‌شود که آیا آنچه را دریافته بودند علم بود یا شک و تردیدی به همراه داشت».

سوال از انسان در مورد حقیقت انسان

این مفسر قرآن اظهار کرد: صحنه قیامت که می‌شود گوش یک طرف، چشم یک طرف، قلب و دل یک طرف و انسان نیز یک طرف، فرشتگان و اولیای الهی از انسان در مورد همه این‌ها سوال می‌کنند. از او سوال می‌کنند که گوشت را در کجا به کار بردی؟ چشمت را در کجا به کار بردی؟، قلبت را در کجا به کار بردی؟ این سوال از انسان است که فهمیدنی نیست. در این آیه. قلب یا فوائد همان نفس است همان حقیقت انسان است. آنچه که در اینجا قابل فهم و درک نیست سوال از حقیقت انسان، از انسان است. در اینجا مسئول کیست که باید از قلب جواب بدهد. این آیه از جمله آیاتی است که وقتی امام زمان (عج) ظهور کند معنی و تفسیر آن روشن می‌شود و از جمله آیاتی است که تا زمان ظهور ایشان بکر خواهد ماند.